

Yhteiskuntaopin prelimininäärin koe kevät 2019

Kokeessa on yhdeksän tehtävää. Tehtävien 1-6 maksimipistemäärä on 20. Tehtävien 7-9 maksimipistemäärä on 30.

Vastaa yhteensä VIITEEN tehtävään. Vastauksista korkeintaan KAKSI saa olla laajempia (30 pisteen) tehtäviä.

Kokeen maksimipistemäärä on 120. Sen saavuttaminen edellyttää, että vastaat kahteen laajempaan tehtävään.

Älä jätä mitään merkintöjä sellaisen tehtävän vastausruutuun, jota et halua jättää arvosteltavaksi.

OSA I 20 pisteen tehtävät. Vastaa 3–5 tehtävään.

1. Hallituksen muodostaminen (20 p)

Miten hallitus muodostetaan Suomessa ja miksi pyritään enemmistöhallitukseen?

2. Mitkä seuraavista asioista liittyvät laskusuhdanteeseen? Selitä myös miksi. (20 p)

- a) kokonaiskysyntä laskee – kokonaiskysyntä kasvaa (5 p)
- b) työttömyys laskee – työttömyys nousee (5 p)
- c) inflaatio kiihtyy – inflaatio hidastuu (5 p)
- d) korot nousevat – korot laskevat (5 p)

3. Euroopan unionin turvallisuuspolitiikka (20 p)

Tehtävässä on aineistoa: Dosentti Tommi Koivulan ja puolustusministeri Jussi Niinistön kirjoitukset julkaisussa 10 kirjoitusta Euroopasta, Eduskuntatutkimuksen keskuksen julkaisuja 1 (2018).

- a) Vertaile lainauksissa esitettyjä näkemyksiä Euroopan unionin turvallisuuspolitiikasta. (10 p)
- b) Minkälaisia turvallisuuspoliittisia haasteita Euroopan unionilla on? (10 p)

On todennäköistä, että radikaalit pyrkimykset EU:n yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan edistämiseksi tulevat nähtävissä olevassa tulevaisuudessa luultavimmin törmäämään varsin perinteisiin rajoitteisiin – Naton asemaan Euroopassa, suvereniteettiin ja rahaan. Vallitsevassakaan tilanteessa esimerkiksi ajatus EU:n yhteisestä puolustuksesta ei ole noussut vakavaan keskusteluun. Jäsenvaltiot eivät näytä myöskään olevan valmiita luovuttamaan unionille relevanttia ylikansallista päätösvaltaa, vaikka komission rooli tuleekin kasvamaan esimerkiksi puolustusyhteistyön tukijana ja mahdollistajana. Jostain olisi löydettävä myös varat kaikkien ehdotusten toteuttamiseen aikana, jolloin vain muutama jäsenmaa käyttää puolustukseensa vähintään kaksi prosenttia bruttokansantuotteesta ja näistäkin yksi on eroamassa unionista.

Tommi Koivula, dosentti, erikoistutkija, Maanpuolustuskorkeakoulun sotataidon laitos

Arabikevät, eurokriisi ja Yhdysvaltain painopisteen siirtyminen Aasiaan havahduttivat EU:n jäsenmaat viitisen vuotta sitten siihen, että unionin on panostettava jäsenmaidensa sotilaallisiin suorituskykyihin ja kehitettävä puolustusteollista ohjaansa. Ukrainan kriisi, Krimin valtaus ja Brexit vahvistivat tätä johtopäätöstä. [...] EU:n ja Naton toimet täydentävät toisiaan. Nato säilyy jäsenmaidensa yhteisen puolustuksen kulmakivenä

eikä kumpikaan järjestö pyri toisen tontille. EU:n ja Naton ei pidä tehdä maantieteellistä työjakoa: vahvuksiinsa keskittyen molempien on katsottava niin etelään kuin itään. EU:n uudet puolustusaloitteet tukevat osaltaan transatlanttista taakanjakoa, jota Yhdysvallat on jo pidemmän aikaa peräänkuuluttanut.

Jussi Niinistö, puolustusministeri

4. Asunnon kauppa (20 p)

Liisan ja Lassen ensimmäinen omistusasunto on käymässä pieneksi. Liisa ihastui kaupungin laidalla olevaan omakotitaloon, kun taas Lasse piti järkevämpänä vaihtoehtona keskustan kerrostalokolmiota. Pariskunta kävi myös pankissa neuvottelemassa asuntolainasta.

- Vertaa omakotitalon ja kerrostaloasunnon kauppaa toisiinsa. (10 p)
- Millaisia vakuuksia pankki saattaa hyväksyä asuntolainan vastineeksi? (10 p)

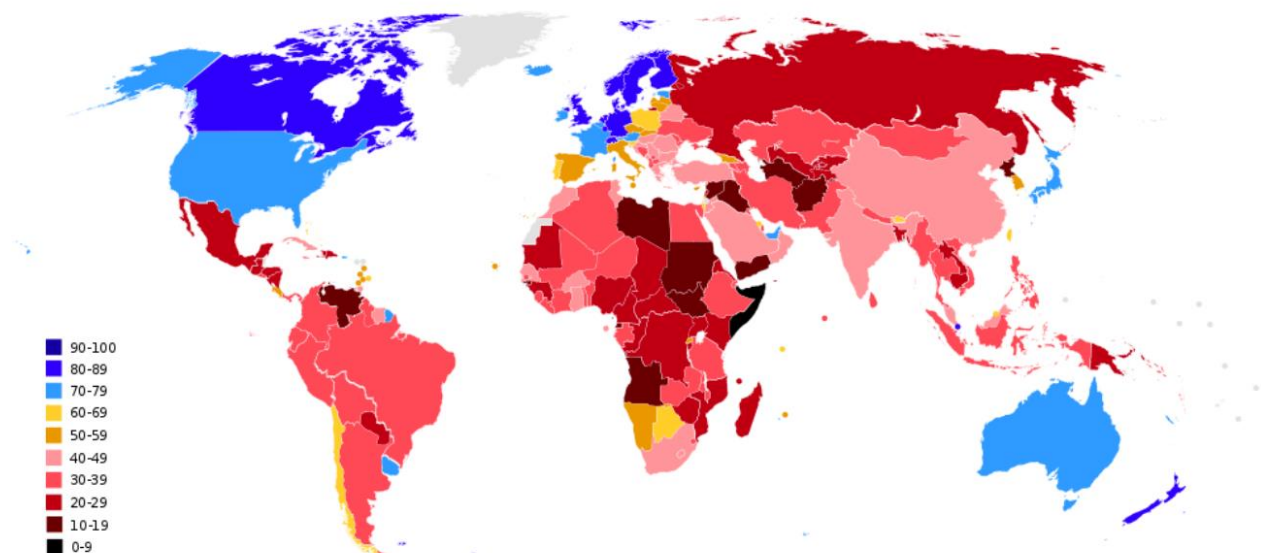
5. Lapsen asema lainsäädännössä (20 p)

Tarkastele lapsen asemaa Suomen lainsäädännössä perheoikeuden ja työoikeuden näkökulmista. (20 p)

6. Korruptio (20 p)

Tehtävässä on aineistoa: kartta maailman jakautumisesta korruptioindeksin mukaan. Mitä enemmän pisteitä maalla on, sitä vähemmän se on korruptoitunut.

- Millä alueilla korruptiota esiintyy eniten ja millä vähiten? (6 p)
- Mistä kartassa näkyvät erot johtuvat? (14 p)

Lähde: Creative Commons, viitattu 28.10.2018, alkuperäinen kuva 2017 Transparency International index about corruption in different countries.

OSA II 30 pisteen tehtävät. Vastaa 0–2 tehtävään.

7. Perustulo (30 p)

Tehtävässä on aineistoa: kolme tekstikatkelmaa perustulosta.

Suomessa oli perustulokokeilu vuosina 2017-2018. Kokeiluun osallistui 2000 25-80 -vuotiasta henkilöä. Tekstikatkelmissa esitetään näkemyksiä perustulokokeilusta.

- Mitä tarkoitetaan perustulon vastikkeettomuudella? (4 p)
- Vertaile Heikki Hiilamon, Martti Hetemäen ja Daniel Sazonovin käsityksiä perustulosta. (10 p)
- Pohdi, minkälaisia ongelmia Suomen sosiaaliturvassa on. (8 p)
- Esittele perusteltu näkemyksesi siitä, miten sosiaaliturvaa voisi kehittää. (8 p)

”Perustulon tehtävänä ei ole mielestäni tarjota lokoisaa elämää yhteiskunnan kustannuksella, vaan reittejä ulos köyhyyden ja syrjäytymisen labyrinteistä. Tämä tarkoittaa erilaisten loukkujen purkamista. En välttämättä kaipaa perustuloa tuhoamaan kapitalismia (ehkä kuitenkin sitä heikentämään). Sen sijaan haluan perustulon vahvistamaan heikoimmassa asemassa olevien työhaluisten ja osatyökyisten asemaa työmarkkinoilla.

Perustulo ulottuu kaikille, mutta sen merkitys on suurin niille, jotka ovat tällä hetkellä perusturvan saajia tai sosiaaliturvan väliinputoajia – kuten pätkätyöläiset, freelancerit ja muut itsensä työllistävät.”

Sosiaalipolitiikan professori Heikki Hiilamon blogiteksti perustulo.org –sivustolla, viitattu 26.10.2018

”Parin yleisen etuuden yhdistäminen perustuloksi ei yksinkertaistaisi järjestelmää ratkaisevasti. Mitä enemmän syyperusteisuus samalla vähenisi, sitä enemmän syntyisi väliinputoamisia, jos etuusmenot eivät kokonaisuutena saisi kasvaa nykyisestä. Taaskin jotkut voittaisivat ja toiset häviäisivät. [...]

Kun vapaa-ajan imu on muutenkin vahva, tehtäisiin nuorille karhunpalvelus, jos luotaisiin näkymä, että ilman osaamista ja työtä saisi rahat asumiseen ja elämiseen. Perustulon varaan jäävä nuori jäisi helposti pysyvästi pienituloiseksi, jolla tulisi olemaan myös pieni eläke. Nuori ei ehkä ensin paljon ajattelisi tätä. [...]

Valtiovarainministeriön valtiosihteeri Martti Hetemäen kolumni 18.7.2017 VM:n nettisivuilla

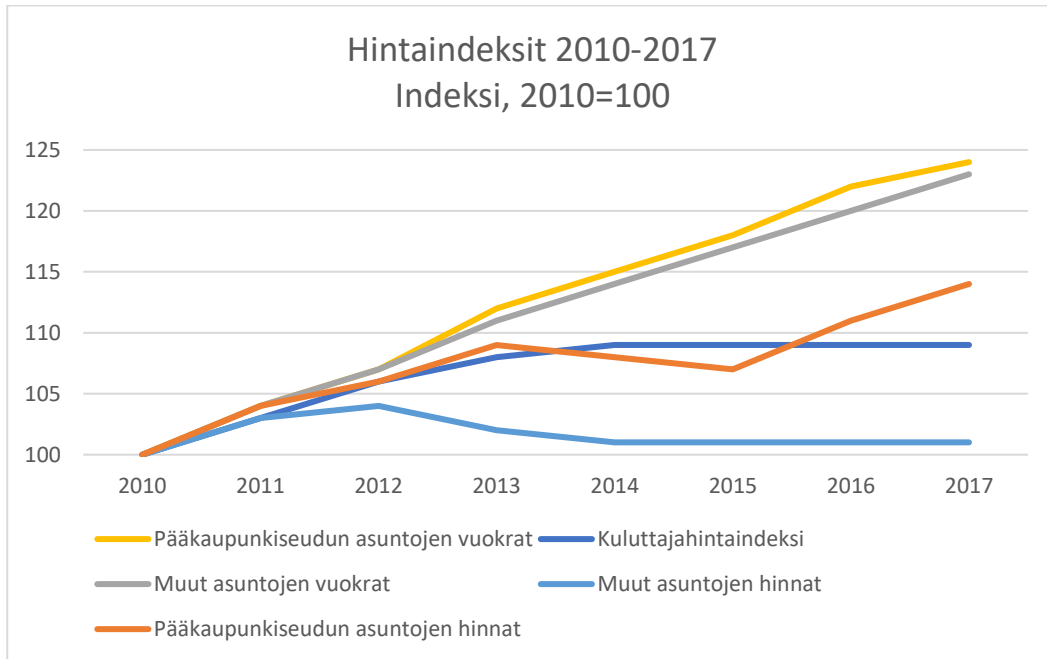
”Vastikkeellisesta perustulosta tulee luoda nykyistä mallia selkeämpi, joustavampi ja kannustavampi. Mallin tulee olla niin yksinkertainen, että jokainen kansalainen ymmärtää sen toimintalogiikan. Sen tulee joustaa ihmisten nopeastikin muuttuvan tilanteen mukaan ja mukautua uuteen maailmaan, jossa toimeentulo voi koostua työstä, yrittämisestä, tulonsiirroista tai kaikista kolmesta samaan aikaan.”

Kokoomusnuorten puheenjohtaja Daniel Sazonov blogi Kokoomusnuorten nettisivuilla 21.9.2017

8. Asuntojen hinnat (30 p)

Tehtävässä on aineistoa: kuvio vuokrien ja asuntojen hintojen kehityksestä suhteessa kuluttajahintaindeksiin pääkaupunkiseudulla ja muualla Suomessa.

- Miten vuokra- ja omistusasuntojen hinnat ovat muuttuneet pääkaupunkiseudulla ja muualla Suomessa vuosina 2010-2017? (8 p)
- Erittele kuvion osoittaman kehityksen taustalla olevia tekijöitä. (8 p)
- Millaisia seurauksia kuviossa näkyvillä asumiskustannusten muutoksilla on kansantaloudelle? (14 p)

Lähde: HYOL ry, alkuperäinen kuvio HS 2.10.2017.

9. Brexit (30 p)

Tehtävään kuuluu aineistoa: Turun Sanomissa syksyllä 2018 julkaistu pilakuva, taulukko brexitin kannattajien ja vastustajien ikäjakaumasta ja kartta alueista, joilla enemmistö joko vastusti tai kannatti brexitiä.

Iso-Britannia on eroamassa Euroopan unionista maaliskuussa 2019. Eroneuvotteluja on käyty viimeiset kaksi vuotta.

- Tulkitse pilakuva. (6 p)
- Mitkä tekijät saivat Iso-Britannian hakemaan eroa Euroopan unionista? Käytä vastauksessa apunasi oheista karttaa ja taulukkoa. (12 p)
- Arvioi, minkälaisia vaikutuksia Iso-Britannian eroamisella Euroopan unionista on toisaalta Iso-Britannialle ja toisaalta Euroopan unionille? (12 p)

KUVA-ARVOITUS:

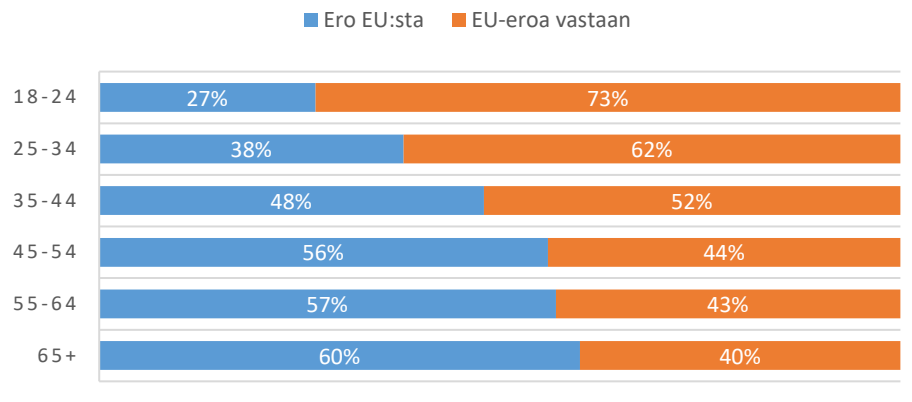
PYSTYTKÖ EROTTAMAAN KUMPI ON KUMPI?

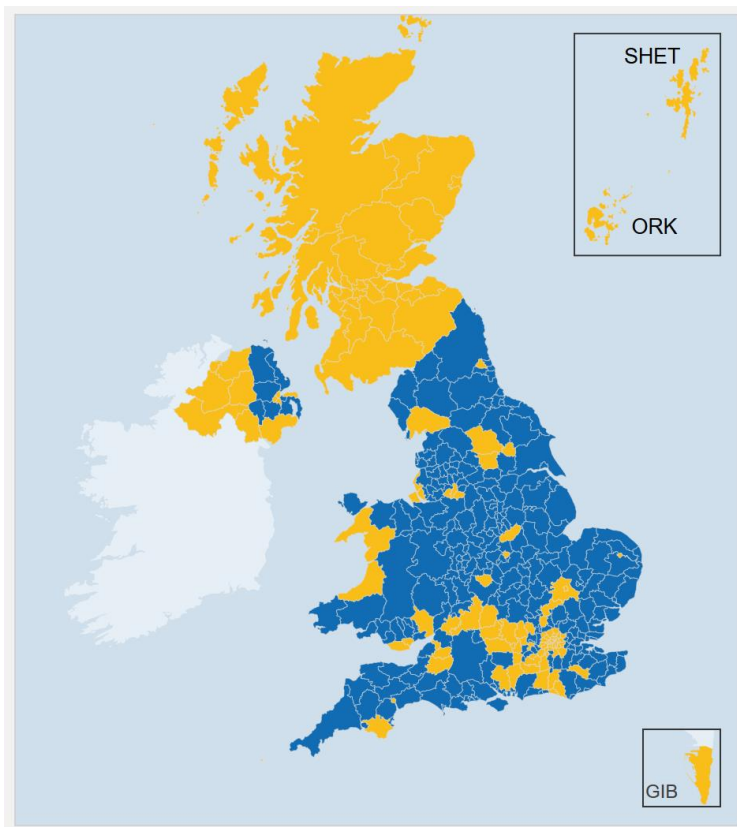
- VUOSIA ILMAN SUUNTAA AJELEHTIVA HAAMULAIVA
- BRITANNIAN BREXIT-POLITIikka

Lähde: Turun Sanomat 3.9.2018 (www.turunSanomat.fi, luettu 3.9.2018)

ERI IKÄRYHMIEN ÄÄNESTÄMINEN EU-EROSTA.

Lähde: HYOL ry, alkuperäinen kuvio BBC (<https://www.bbc.com/news/uk-politics-36616028> viitattu 26.10.2018)

Key:

■ Majority leave ■ Majority remain

■ Tie □ Undeclared

Äänestystulos EU-erosta alueittain.

Sininen: enemmistö äänistä EU-eron kannalla, keltainen: enemmistö äänistä EU:sta eroamista vastaan.

Lähde: Creative Commons, viitattu 26.10.2018, alkuperäinen lähde BBC (https://www.bbc.com/news/politics/eu_referendum/results)